

ASIA Käsittelyaika-arvion antaminen**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 21.1.2016 osoittamassaan kirjoituksessa Maahanmuuttoviraston ja X:n poliisin (Y:n poliisilaitoksen) menettelyä oleskeluluvan käsittelyaikaa koskevassa asiassa. Kantelija ilmoittaa jättäneensä jatko-oleskelulupaa koskevan hakemuksen 15.4.2014, eikä hakemusta ollut kantelun mukaan vielä ratkaistu kantelun tekemisen hetkellä. Kantelija kertoo tiedustelleensa Maahanmuuttovirastosta 27.11.2015 lupahakemuksensa käsittelyn aikataulua. Hänelle ei kuitenkaan ollut osattu kertoa, miten kauan hakemuksen käsittely vielä kestää. Kantelija pyytää selvittämään, ovatko Maahanmuuttovirasto ja poliisi menettelleet asian käsittelyssä asianmukaisesti.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut 15.4.2016 päivätyn selvityksen.

VASTINE

Kantelijalle varattu tilaisuus antaa hankitusta selvityksestä vastine. Hän ei kuitenkaan ole toimittanut vastinetta.

RATKAISU

Maahanmuuttoviraston selvityksestä ilmenee, että kantelijalla on ollut tilapäinen oleskelulupa 14.6.2013 – 14.6.2014. Luvan myöntämisen taustalla oli kielitestin perusteella tehty arvio henkilön kansalaisuudesta. Selvityksen mukaan hakija vetosi jatkolupahakemuksen yhteydessä uudelleen kansainvälisen suojelun tarpeeseen, ja käsittelyn aikana saatiin uutta tietoa hänen mahdollisesta kansalaisuudestaan. Hänelle tehtiin uusi kielitesti, jonka tulosten johdosta häntä kuultiin. Tämän jälkeen Maahanmuuttovirasto odotti poliisin tutkintaa hakijan henkilöllisyyttä/kansalaisuutta koskien. Selvityksen mukaan poliisi ilmoitti Maahanmuuttovirastolle joulukuussa 2015, ettei se saa tarkempaa tietoa henkilön kansalaisuudesta. Maahanmuuttovirasto ratkaisi

hakemuksen käytettävissä olevilla tiedoilla 16.12.2015. Päätökseen on Maahanmuuttovirastosta saadun tiedon mukaan haettu muutosta valittamalla Z:n hallinto-oikeuteen, jossa asia on vielä vireillä. Asian vireilläolo on vahvistettu Z:n hallinto-oikeuden kirjaamosta 18.8.2016.

Asian viivytyksetön käsittely ja käsittelyaika-arvion antaminen

Jokaisella on perustuslain 21 §:n mukaan oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, että viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n perustelujen (hallituksen esitys HE 72/2002 vp, s. 75) mukaan käsittelyn vaatima aika voi vaihdella tapauskohtaisesti huomattavasti. Joissakin tapauksissa tarvitaan enemmän yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa kuin toisissa. Arvion paikkansapitävyydestä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. On myös otettava huomioon, että käsittelyn viivästyminen saattaa johtua asianosaisen omasta menettelystä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästymiseen.

Hallintolain 23 a §:n mukaan viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.

Maahanmuuttovirasto esittää selvityksessään, että kyseessä on ollut poliisin Maahanmuuttovirastolle siirtämä jatkolupahakemus, jolle ei ole laissa määriteltyä käsittelyaikaa ja jolle Maahanmuuttovirasto ei ole määrittänyt odotettavissa olevaa käsittelyaikaa eikä laskenut keskimääräistä käsittelyaikaa. Koska käsittelyaikaa ei ollut määritelty etukäteen eikä Maahanmuuttovirastolla ollut arviota poliisin selvitysten kestosta, Maahanmuuttoviraston virkamies ei ole pystynyt antamaan käsittelyaika-arviota. Mahdollinen aika-arvio olisi tästä syystä ollut niin epävarma, ettei Maahanmuuttoviraston virkamies pitänyt sellaisen antamista tarkoituksenmukaisena. Hän oli selvityksen mukaan pyrkinyt välttämään tilannetta, että asiakas pitää käsittelyaika-arviota lupauksena.

Totean, että hallintolain 23 §:n perusteluissa lähdetään siitä, että käsittelyaika-arvio tulisi aina pyydettyä antaa. Sen sijaan arviolta ei voida edellyttää ehdotonta paikkansa pitävyyttä. Käsittelyaikaa ei kuitenkaan tulisi perusteettomasti tai tietoisesti arvioida oletettua pidemmäksi. Arviota ei voi jättää antamatta pelkästään sillä perusteella, että käsittelyajan arvioiminen on

hankalaa tai arvio olisi epävarma. Viranomaisen tulee pyydettyessä antaa uusi käsittelyaika-arvio. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästymiseen. Mikäli asian käsittelyn kesto riippuu toisen viranomaisen vastuulle kuuluvista seikoista, voi tämän esiin tuominen ja tarvittaessa painottaminen asiakkaalle olla perusteltua.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Selvityksessään Maahanmuuttovirasto ilmoittaa kiinnittäneensä huomiota tapauksen johdosta siihen, miten virastossa voitaisiin poikkeuksellisissa tilanteissa neuvoa asiakkaita käsittelyajan suhteen. Selvityksen mukaan asia tullaan käsittelemään viraston asiakaspalvelutyöryhmässä ja oikeudellisessa työryhmässä, ja virasto tulee ohjeistamaan toisille viranomaisille osoitetut selvityspyynnöt siten, että niille asetetaan kohtuullinen määräaika. Tämän vuoksi katson riittäväksi toimenpiteeksi saattaa edellä esittämäni näkemykset käsittelyaika-arvion antamisesta Maahanmuuttoviraston tietoon.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi